

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 485 Din 27.07.2022

Dosar nr.: 215/2021

Petiția nr.: 2261/23.03.2021

Petent: Asociația Comitetul European al Romilor Krisinitori - filiala Argeș

Reclamat:

Obiect: refuzul primarului de a îmbunătăți infrastructura în satul Vărzaru prin asfaltare (în special pe strada Fântânii și strada Blondina) pe motiv ca sunt locuite de romi care nu l-au votat; lezarea demnității personale a locuitorilor de etnie romă din satul Vărzaru, comuna Merișani, jud. Argeș de către primar prin afirmația „*Țiganii din acest sat nu merită nimic, întrucât nu m-au votat și astfel pot să stea în continuare în mocirlă*”.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

Asociația Comitetul European al Romilor Krisinitori - filiala Argeș, cu sediul în comuna Merișani, sat Vărzaru nr. 261, jud. Argeș

2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

, cu sediul ales la Primăria comunei Merișani; adresă de e-mail: primariamerisani@yahoo.com

II. Procedura de citare a părților

3. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

4. Prin adresa înregistrată sub nr. 2261/29.06.2021 a fost citat petentul, iar prin adresa înregistrată sub nr. 4896/29.06.2021 a fost citată partea reclamată, pentru termenul stabilit de Consiliu la data de 12.07.2021, ora 11⁰⁰. Prin citație s-a pus în discuția petentului excepția de necompetență a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării față de capătul de cerere privind solicitatea de a se dispune acordarea de despăgubiri și restabilirea situației anterioare, ridicată din oficiu.

5. Citația nr. 2261/29.06.2021 a fost transmisă cu poșta română, cu formular de confirmare de primire, la dosar existând dovada primirii corespondenței prin poștă. Citația nr. 4896/29.06.2021 a fost transmisă cu poșta militară.

6. Procedură legal îndeplinită.

7. La termen părțile au fost absente.

8. Prin Rezoluția nr. 21/02.08.2021 titularul dosarului, membru în Colegiul director al CNCD, a decis efectuarea unei investigații la fața locului.

9. Prin Raportul nr. 28./05.10.2021 s-au depus la dosarul cauzei constatările echipei de investigație cu privire la verificările efectuate la fața locului în data de 05.08.2021.

10. Prin adresa înregistrată sub nr. 5764/02.08.2021 partea reclamată a depus un punct de vedere (care a fost transmis petentului prin adresa nr. 7935/21.10.2021).

11. Prin adresa înregistrată sub nr. 6989/20.09.2021 partea reclamată a depus o completare a punctului său de vedere (care a fost transmis petentului prin adresa nr. 7935/21.10.2021).

12. Prin adresa înregistrată sub nr. 7935/21.10.2021 s-a comunicat părților posibilitatea de a formula concluzii scrise raportat la aspectele invocate pe parcursul soluționării sesizării înregistrată sub nr. 2261/23.03.2021.

13. Prin adresa înregistrată sub nr. 8887/24.11.2021 partea reclamată a depus concluzii scrise.

14. Petentul nu a depus concluzii scrise cu privire la punctul de vedere depus de către partea reclamată.

III. Susținerile părților conform obiectului dosarului

Susținerile petentei Asociația Comitetul European al Romilor Krisinitori - filiala Argeș

15. Prin **petiția înregistrată sub nr. 2261/23.03.2021**, petenta sesizează un tratament diferențiat aplicat romilor care locuiesc în satul Vărzaru, de către primarul comunei Merișani, prin refuzul acestuia de a îmbunătăți infrastructura și în acest sat, populat în mod predominant de către etnici romi.

16. Petenta solicită sancționarea primarului comunei Merișani, dispunerea acordării de despăgubiri și restabilirea situației anterioare discriminării, precum și obligarea părții care a săvârșit fapta să publice, în mass-media, un rezumat al hotărârii prin care se constată săvârșirea contravenției, precum și orice măsură necesară pentru înlăturarea consecințelor acestei fapte.

17. Petenta susține că, în mai multe ocazii (ultima dată în luna februarie 2021), în fața cetățenilor din localitate, primarul comunei Merișani a afirmat că nu vrea să facă nimic în satul Vărzaru (asfaltare/pietruire) întrucât acolo sunt numai romi și că aceștia nu merită să li se facă ceva, întrucât nu l-au votat. Petenta precizează că, tot în luna februarie 2021, într-o discuție cu cetățeanul (care deține un magazin în sat), la reproșurile acestuia de genul „*De ce nu faci nimic și în satul Vărzaru?*”, primarul comunei Merișani i-a răspuns următoarele: „*Țigani din acest sat nu merită nimic, întrucât nu m-au votat și astfel pot să stea în continuare în mocirlă*”.

18. Petenta consideră că vorbele primarului, însoțite de inacțiunile sale (refuzul de a îmbunătăți infrastructura și în acest sat, așa cum a făcut-o în alte sate ale comunei), conduc la concluzia că primarul săvârșeste acțiuni de discriminare față de comunitatea din satul Vărzaru (comunitate formată din peste 100 de familii, romi și români).

19. Petenta atașează ca probă un tabel nominal cu semnăturile celor 100 de persoane care au solicitat să li se asfalteze în satul Vărzaru, pe strada Fântâniei și strada Blondina.

20. Petenta precizează faptul că în statutul asociației sunt prevăzute acțiuni de combatere a faptelor de discriminare prin sesizarea acestora către forurile competente.

21. Petenta solicită audierea mai multor martori în cadrul procedurii de soluționare a petiției sale, după cum urmează: sau a oricare dintre persoanele care au semnat lista ce însoțește plângerea sa.

Sușinerile părții reclamate

22. Prin punctul de vedere înregistrat sub nr. 5764/02.08.2021 partea reclamată susține că nu a putut să formuleze un punct de vedere pentru termenul din data de 12.07.2021 deoarece a primit citația chiar în ziua termenului (dovadă fiind copia de pe registrul de distribuire a corespondenței deținut de Poliția Merișani, anexată).

23. Pe fondul cauzei, partea reclamată susține că petiția nr. 2261/23.03.2021 este neîntemeiată și nedovedită, acesta nesăvârșind faptele de care este acuzat; mai mult decât atât, faptele sesizate nu pot face obiectul art. 15 din OG nr. 137/2000.

24. Partea reclamată precizează că investițiile în infrastructură, într-o localitate, sunt aprobate de către consiliul local, nu de către primar, motiv pentru care primarul nu are cum să refuze o investiție în satul Vărzaru.

25. Partea reclamată susține că în satul Vărzaru locuiesc atât cetățeni de etnie română, cât și cetățeni de etnie romă, deci dumnealui nu avea cum să se pronunțe ca fiind împotriva realizării investițiilor din acest sat deoarece ar fi afectat ambele etnii.

26. Prin punctul de vedere înregistrat sub nr. 6989/20.09.2021 partea reclamată a completat punctul său de vedere inițial, înregistrat sub nr. 5764 din data de 02.08.2021.

27. Cu privire la faptul că nu ar dori să facă nimic în satul Vărzaru întrucât acolo sunt numai cetățeni de etnie romă, partea reclamată menționează faptul că UAT Merișani are în componență 9 sate (respectiv Dobrogostea, Borlești, Vărzaru, Merișani, Malu Vânăț, Brăteasca, Crâmpotani, Vâlcelelele și Capu Piscului) și că în fiecare an, la aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli, s-a încercat pe cât posibil să se aloce bani de investiții pentru fiecare sat; prioritare pentru UAT Merișani au fost investițiile în sistemele de alimentare cu apă și canalizare, investiții care necesită costuri foarte mari, iar întrucât bugetul instituției a fost insuficient, făcându-se inclusiv solicitări de finanțare la Ministerul Dezvoltării prin PNDL, pe fonduri europene (nefiind linii de finanțare deschise pentru comune).

28. Partea reclamată precizează că în anul 2012 a câștigat alegerile de primar și a preluat comuna fără niciun metru de apă sau canalizare, iar până în prezent a reușit să introducă sisteme de alimentare cu apă și canalizare în satele Dobrogostea, Vărzaru, Borlești și Merișani, sisteme de alimentare cu apă în satele Malu Vânăț și Crâmpotani, actualmente începând lucrările de alimentare cu apă și în satele Vâlcelele și Brăteasca, cu proiect depus la CNI pentru sistem de canalizare și stație de epurare în satele Vâlcelele, Brăteasca și Crâmpotani.

29. Partea reclamată precizează că anual s-au făcut pietruiri pe toate drumurile din pământ de pe raza comunei Merișani.

30. Partea reclamată susține că pentru satul Vărzaru a fost întocmit în anul 2017 proiectul “Modernizare drum comunal DC 452-str. la Fântâna-la Blondina, sat Vărzaru” și a fost depusă solicitare de finanțare la MDRAP, însă pentru acest obiectiv nu a fost primită finanțare deoarece s-au primit fonduri pentru alimentare cu apă în satul Crâmpotani și canalizare în satul Merișani.

31. Partea reclamată subliniază faptul că toate investițiile de pe raza unui UAT se aprobă de către Consiliul Local prin HCL, în funcție de fondurile deținute.

32. Partea reclamată precizează că în prezent o prioritate pentru UAT Merișani este introducerea sistemului de distribuție gaze în satele care nu au rețea (respectiv Merișani, Dobrogostea, Vărzaru, Borlești și Capul Piscului), drept pentru care, pe o perioadă, nu se mai fac investiții în infrastructura de drumuri (respectiv asfaltări), acestea fiind doar pietruite.

33. Partea reclamată susține că au fost modernizate toate școlile de pe raza comunei, a fost construită grădiniță nouă, au fost reabilitate căminele culturale, au fost realizate parcuri de joacă pentru copii, au fost asfaltate străzi cu lungimi mai mici și unde populația era mai densă sau care a necesitat intervenție de urgență din cauza faptului că au fost rupte de inundații (str. Căpățânești), a fost reabilitată gârla Valea Belului pe situații de urgență.

34. În final partea reclamată susține că nu este și nu a fost împotriva realizării investițiilor pe raza comunei, ci dimpotrivă, consideră că a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a face cât mai multe investiții, bineînțeles în funcție de buget.

35. Se atașează următoarele: HCL nr. 20 din data de 19.04.2019 privind aprobarea bugetului local, împreună cu lista de investiții aferentă anului 2019; HCL nr. 9 din data de 19.02.2020 privind aprobarea bugetului local, împreună cu lista de investiții aferentă anului 2020; HCL nr.16 din data de 20.04.2021 privind aprobarea bugetului local, împreună cu lista de investiții aferentă anului 2021.

36. Prin Concluziile scrise înregistrate sub nr. 8887/24.11.2021 partea reclamată precizează că își menține poziția transmisă prin Adresa nr. 3443/30.07.2021 și Adresa nr. 4421/14.09.2021.

37. Raportul de investigație nr. 28/2021. Conform reținerilor echipei de investigație, reprezentantul Asociației Comitetul European al Romilor Krisinitori - filiala Argeș a precizat că pe strada La Fântâna – La Blondina nu locuiesc doar etnici romi, aceștia reprezentând doar o mică parte din locuitorii acestei străzi (aproximativ 20 de familii); de asemenea acesta a menționat că nu a asistat la discuția în care dl. Ionescu Luigi – primarul UAT Merișani a declarat că nu dorește să asfalteze strada La Fântâna

– La Blondina pe motiv că acolo locuiesc romi, fiind informat despre respectiva afirmație de către alți locuitori ai comunei Merișani. La fața locului s-a constatat că strada La Fântâna – La Blondina nu este asfaltată, drumul fiind însă circulabil (poze anexate). De față cu reprezentanții CNCD, dl. Mirea Ion a încercat să ia legătura cu martorii propuși în sesizarea sa, însă aceștia fie au refuzat să poarte discuții cu echipa de investigație, fie nu se aflau în localitate.

III. Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

38. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

➤ **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată**

• **art. 2 alin. (1):** „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

• **art. 1 alin. 3:** „exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”

• **art. 20 alin. 6:** „Persoana interesată are obligația de a dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că faptele nu constituie discriminare. În fața Colegiului director se poate invoca orice mijloc de probă, inclusiv înregistrări audio și video sau date statistice.”

➤ **Constituția României, revizuită:**

• **art. 16 - Egalitatea în drepturi:** „(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. (2) Nimeni nu este mai presus de lege.”

➤ **Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale:**

• **art. 14 - Interzicerea discriminării:** “Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasa, culoare, limba, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau orice alta situație.”

➤ **Directiva 2000/43/EC**

• **art. 1:** „Scopul prezentei directive este de a stabili un cadru pentru combaterea discriminării pe baza rasei sau originii etnice, în vederea punerii în aplicare în statele membre a principiului egalității de tratament.”

• **art. 2 alin. 1:** „În sensul prezentei directive, principiul egalității de tratament înseamnă că nu se face o discriminare directă sau indirectă pe baza rasei sau originii etnice.”

• **art. 3 alin. 1:** „În limitele competențelor conferite Comunității, prezenta directivă se aplică tuturor persoanelor, atât din sectorul public, cât și din cel privat, inclusiv

organismelor publice, în ceea ce privește: [...] (h) accesul la bunuri și servicii și furnizarea acestora, la dispoziția publicului, inclusiv în ceea ce privește locuința.”

- **Convenția privind Eliminarea tuturor Formelor de Discriminare Rasială**
- **Acordul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice**
- **Acordul Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale**

IV. Principiile de analiză

39. Potrivit art. 2 alin.1 din O.G.137/2000 republicată, pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile;
- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege.

40. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al O.G. nr. 137/2000: „exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”). În conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, comparația poate fi și ipotetică, nu doar situațiile concrete pot fi comparate. Acest lucru rezultă clar și din prevederile Directivei 2000/43/EC care definesc discriminarea directă prin următoarele: „Se consideră că are loc o discriminare directă atunci când o persoană este tratată mai puțin favorabil decât a fost sau ar fi (s.n.) o altă persoană, într-o situație comparabilă, pe baza rasei sau originii etnice.” (art. 2 alin. 2 lit. a).

41. Potrivit jurisprudentei sale, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, legat de articolul 14 privind interzicerea discriminării, a apreciat că discriminarea presupune tratarea diferită, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, a unor persoane aflate în situații relativ similare (a se vedea *Cauza Orsus și alții v. Croația, precum și Cauza Willis v. Marea Britanie*, nr. 36042/97, § 48, ECHR 2002 IV).

42. CEDO a apreciat de asemenea că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoge sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate (ex.: *Cauza Fredin împotriva Suediei*, 18 februarie 1991; *Hoffman împotriva Austriei*, 23 iunie 1993, *Spadea și Scalabrino împotriva Italiei*, 28 septembrie 1995, *Stubblings și alții împotriva Regatului Unit*, 22 octombrie 1996). Astfel, Articolul 14 nu interzice ca Statele membre să trateze diferit grupuri de persoane cu scopul de a corecta „inegalități de fapt” între acestea. Într-adevăr, în anumite situații, eșecul în sine de a încerca corectarea inegalităților prin tratament diferit poate da naștere unei încălcări a Articolului 14 (a se vedea în acest sens cauza „relating to certain aspects of the laws on the use of languages in education in Belgium”, § 10; cauza *Thlimmenos v. Grecia*, no. 34369/97 și altele). Instanța europeană a decis în mod constant că

pentru ca încălcarea Articolului 14 să se producă „*trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă*”. CEDO a acceptat că o politică generală sau o măsură care are un efect disproporționat asupra unui grup particular de persoane poate fi considerată discriminatorie indiferent de faptul că aceasta nu a vizat în mod specific acel grup de persoane. De asemenea, Curtea a statuat că discriminarea potențial contrară Convenției poate rezulta dintr-o situație de facto (*Cauza Zarb Adami v. Malta, no. 17209/02, § 76*).

43. Conform legislației în materie de nediscriminare din România, un aspect definitoriu al discriminării îl constituie criteriul interzis de legiuitorul național prin art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 („*rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată*”), „sau orice alt criteriu” - sintagmă care oferă posibilitatea reținerii oricărui alt criteriu nespecificat de lege, în săvârșirea unei fapte de discriminare. Criteriul, în raport cu elementele constitutive ale discriminării, astfel cum este definit în art. 2, trebuie interpretat în sensul existenței sale ipso facto, ca circumstanță concretizată, materializată, constituind însăși cauza actului sau faptului discriminatoriu și care, în situația inexistenței, nu ar determina săvârșirea discriminării.

44. Discriminarea directă presupune o legătură de cauzalitate identificabilă între actul sau faptul diferențierii și apartenența la una dintre caracteristicile sau la unul dintre criteriile cuprinse în norma juridică și individualizate în cazul persoanei care este supusă discriminării. Legătura de cauzalitate presupune considerarea motivului sau a motivelor care au stat la baza actelor aplicate în cauzele de discriminare (tratament diferențiat) și impun a analiza un criteriu interzis invocat de petent, care constituie un factor relevant sau determinant în acțiunea sau inacțiunea imputată părții reclamate.

45. În jurisprudența Curtii Europene a Drepturilor Omului s-a statuat că „o importanță specială trebuie acordată discriminării rasiale și că a diferenția un grup de persoane sub aspectul tratamentului bazat pe rasă, poate constitui, în anumite circumstanțe, o formă specială de afront adusă demnității umane”. Astfel, „tratamentul diferențiat aplicat unui grup de persoane datorită rasei poate fi capabil a constitui tratament degradant în circumstanțe în care tratamentul diferențiat pe baza altor criterii, precum limba, nu ar pune astfel de probleme” (Comis. EDH, cauza Asiaticilor Est Africani v. Marea Britanie, no. 4403/70, 14.12.1973, în același sens vezi CEDO, cauza Cyprus v. Turkey, (2002) 35 EHRR 30, para. 308-310, cauza Moldovan and others v. Romania, Judgment No. 2, 12 July 2005).

46. Ultimul element constitutiv al unei fapte de discriminare îl reprezintă atingerea unui drept, oricare dintre cele garantate de tratate internaționale ratificate de România sau cele prevăzute de legislația națională.

VI. Aplicarea principiilor la speță. Motivele de fapt și de drept

47. În drept, Colegiul director trebuie să aprecieze în ce măsură obiectul sesizării este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000, republicată, potrivit atribuțiilor și domeniului de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. Astfel, Colegiul analizează în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în primă instanță, elementele art. 2 alin. 1 al O.G. nr. 137/2000, republicată. Pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art. 2 alin. 1, articol care definește discriminarea, orice deosebire, excludere, restricție sau preferință trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile protejate de legiuitor și trebuie să se refere la persoane aflate în situații comparabile, dar care sunt tratate în mod diferit datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior.

48. În fapt, Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării reține că este sesizat pe de o parte cu privire la presupuse fapte de discriminare a persoanelor de etnie romă, discriminare rezultată din modul diferențiat de asfaltare a străzilor din satul Vărzaru (în mod punctual sesizându-se faptul că strada Fântâniei și strada Blondina exclusă de la asfaltare pe motiv că locuitorii ar fi de etnie romă), iar pe de altă parte este sesizat cu privire la conținutul unor acte sau fapte care îmbracă forma unor afirmații de natura unor expresii jignitoare („*Țiganii din acest sat nu merită nimic, întrucât nu m-au votat și astfel pot să stea în continuare în mocirlă*”).

49. Cu privire capătul de cerere referitor la presupusa afirmație a primarului UAT Merișani („*Țiganii din acest sat nu merită nimic, întrucât nu m-au votat și astfel pot să stea în continuare în mocirlă*”), făcută în fața mai multor cetățeni ai comunei Merișani, Colegiul director reține că, în situația în care C.N.C.D. este sesizat cu privire la conținutul unor acte sau fapte care îmbracă forma unor afirmații exprimate prin cuvinte, obiectul dedus soluționării petiției este circumscris analizei afirmațiilor în cauză, ceea ce presupune, în prima instanță, constatarea existenței afirmațiilor și examinarea întregului complex de împrejurări în care cuvintele au fost rostite și în ultimă instanță constatarea conținutului afirmațiilor sub aspectul incidenței sau nu a prevederilor Ordonanței de Guvern nr.137/2000; astfel, în aprecierea tratamentului diferențiat, adresarea de jigniri și/sau epitețe aduse comunității de etnie romă din comuna Merișani, trebuie analizate în contextul în care au fost făcute, precum și impactul, efectul acestora; a analiza o sintagmă și a disocia înțelesul ei de orice împrejurări în legătură cu aceasta ar presupune izolarea artificială a unui aspect particular și abstracția întregului context, ceea ce ar fi de natură a induce posibile erori de interpretare.

50. Conform celor precizate mai sus, în vederea constatării existenței afirmațiilor sesizate, Colegiul director reține că CNCD a dispus efectuarea unei investigații la fața locului, iar de față cu reprezentanții instituției Consiliului președintele Asociației Comitetul European al Romilor Krisinitori - filiala Argeș a luat legătura telefonic cu martorii propuși în sesizarea sa, în vederea obținerii unei declarații scrise (cu privire la presupusele declarații discriminatorii făcute de către partea reclamată în public), însă aceștia fie au refuzat să poarte discuții cu echipa de investigație, fie nu se aflau în localitate. Ca urmare, Colegiul director constată că fapta sesizată nu se confirmă.

51. În ceea ce privește capătul de cerere referitor la presupusul refuz al primarului UAT Merișani de a asfalta strada Fântâniei și strada Blondina pe motiv ca sunt locuite de romi care nu l-au votat, Colegiul director reiterează faptul că în materia nediscriminării raportul de cauzalitate între tratamentul diferențiat și criteriul de discriminare presupune să se demonstreze că pretinsa victimă a fost tratată mai puțin favorabil decât alte persoane, aflate într-o situație similară, din cauză că deține o caracteristică concretă, caracteristică ce se încadrează în noțiunea de "criteriu protejat", având ca scop sau efect cel prevăzut de dispozițiile legale; astfel, sarcina probei este împărțită între petent și reclamat, în sensul că petentului îi revine sarcina să dovedească existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări, iar părții reclamate îi revine sarcina de a demonta prezumția de discriminare, în caz contrar urmând să răspundă pentru săvârșirea faptei de discriminare. Trebuie subliniat faptul că, conform legislației specifice în materie, în sarcina petentului cade obligația de a dovedi săvârșirea unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări, probate la nivel de certitudine.

52. Raportat la materialul probatoriu existent la dosarul cauzei, Colegiul director reține faptul că petenta a depus la dosarul cauzei un tabel nominal cu semnăturile a 100 de persoane care, potrivit susținerilor petentei, ar fi cerut asfaltarea străzii Fântâniei și a străzii Blondina; în continuare, Colegiul Director reține și faptul că petenta a propus proba cu martori pentru dovedirea presupuselor afirmații discriminatorii ale primarului UAT Merișani.

53. Analizând tabelul nominal depus de către petentă, Colegiul director constată că din proba respectivă nu reiese faptul că semnăturile cetățenilor din satul Vărzaru ar fi fost strânse în mod expres pentru susținerea solicitării, la nivelul UAT Merișani, a asfaltării străzii Fântâniei și a străzii Blondina, la nivelul capului de tabel specificându-se următoarele: „*Tabel nominal pentru discriminarea persoanelor de etnie romă de pe raza satului Vărzaru de către primăria Merișani*”; în plus, din tabelul depus nu reiese nici etnia semnatarilor în vedere susținerii criteriului potențiale fapte de discriminare (etnia romă), nici domiciliul acestora (strada Fântâniei și strada Blondina), în speța de față analiza posibilei diferențieri la care ar fi supuse persoanele de etnie romă de pe strada Fântâniei și de pe strada Blondina realizându-se prin compararea cu situația altor etnii/naționalități de pe alte străzi (*ex. neasfaltarea unei străzi locuite de etnici romi, dar asfaltarea unei străzi locuite de români*); în plus, Colegiul director reține că în cadrul investigației efectuate pe teren de către reprezentanții CNCD s-a identificat că pe strada Fântâna – Blondina nu locuiesc doar etnici romi, aceștia reprezentând doar o mică parte din locuitorii acestei străzi (aproximativ 20 de familii). În continuare, în ceea ce privește posibilul refuz al primarului UAT Merișani de a asfalta strada Fântâna –Blondina din cauza etnicilor romi, Colegiul director constată că petenta nu a putut dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări pe criteriul etnie; o atare prezumție ar fi trebuit să indice existența unei legături de cauzalitate între faptele sesizate și criteriul invocat (neasfaltarea unei străzi din cauza etnicilor romi), or, proba existentă la dosar nu este de natură a indica un asemenea raport de cauzalitate. Ca urmare, Colegiul director reține că tabelul depus de către

petență nu reprezintă o probă concludentă în susținerea faptei de discriminare sesizate.

54. În continuare, din susținerile părții reclamate, Colegiul director reține faptul că în anul 2017 a fost depusă o solicitare de finanțare la Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației pentru proiectul *“Modernizare drum comunal DC 452-str. la Fântâna-la Blondina, sat Vârzaru”*, împreună cu alte proiecte, primindu-se fonduri pentru prioritățile localității legate de alimentare cu apă în satul Crâmpotani și canalizare în satul Merișani în detrimentul obiectivului asfaltare în satul Vârzaru; de asemenea, Colegiul director reține faptul că în prezent o prioritate pentru UAT Merișani este introducerea sistemului de distribuție gaze în satele care nu au rețea, investițiile în infrastructura de drumuri (respectiv asfaltări) nereprezentând o prioritate. Mai mult decât, Colegiul director reține faptul că reprezentanții CNCD aflați la fața locului au raportat că, deși strada Fântâna – Blondina nu este asfaltată, totuși drumul este circulabil (a se vedea pozele anexate la dosar). Astfel, Colegiul director constată că, deși UAT Merișani nu a introdus în planul de investiții publice locale aferent ultimilor ani finanțare asfaltarea drumului pe strada Fântâna – Blondina, fiind identificate alte priorități la nivelul unității administrative, totuși a făcut dovada că a făcut demersuri (a elaborat și a depus proiect) pentru obținerea unei surse de finanțare (de la bugetul de stat) pentru asfaltarea respectivei străzi, nefiind probat un refuz al primarului în acest sens.

55. Având în vedere informațiile furnizate de studiile și rapoartele întocmite cu privire la situația romilor din România, Colegiul director reține în continuare o serie de aspecte generale (deși a constatat că faptele sesizate nu se confirmă), după cum urmează:

- conform Strategiei Naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015–2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului României nr. 383/2015 (p. 24), *„Pe baza pragului național al sărăciei absolute determinat în baza consumului din anul 2013, cetățenii de etnie romă sunt expuși unui risc de sărăcie de zece ori mai mare decât restul populației. În timp ce rata calculată pentru populația de etnie romă a fost de 33%, rata sărăciei pentru restul populației a fost de 3,4%. Îngrijorător este faptul că riscul de sărăcie este extrem de mare pentru copiii romi – rata de sărăcie în cazul lor este de 37,7%, în timp ce rata națională a sărăciei este de doar 4,3%.”*

- conform publicației Manualul liderului rom (realizat în cadrul proiectului Phare “Accelerarea implementării strategiei naționale de îmbunătățire a situației romilor - Campanie Publică de Informare și Conștientizare”, în anul 2009, de către Agenția Națională pentru Romi - Guvernul României), *„romii din România, ca și din alte țări europene în care trăiesc, s-au confruntat și se confruntă cu situații de sărăcie și sărăcie extremă, cu situații de discriminare, intoleranță și rasism. Trecerea de la comunism la sistemul democratic a adus unele progrese notabile în ceea ce privește anumite aspecte care țin de recunoașterea constituțională a minorității rome ca minoritate națională, precum și în ce privește alte aspecte semnificative, cum ar fi asumarea de către statul român, prin instituțiile sale, a problemelor cu care se confruntă populația romă din România, a necesității unor intervenții punctuale pentru îmbunătățirea situației acesteia, prin Strategia de îmbunătățire a situației romilor.*

Autoritățile statale din fiecare țară își asumă responsabilitatea îmbunătățirii situației grupurilor vulnerabile, excluse social și/sau supuse discriminării. Este și situația României, în care autoritățile publice centrale și-au asumat această sarcină, desemnând drept prioritară, printre altele, îmbunătățirea situației populației rome în documente de politici publice adoptate (...) Implementarea de măsuri în beneficiul comunităților locale, inclusiv a cetățenilor de etnie romă se face însă prin și cu concursul autorităților publice, în special a autorităților locale (ex. Primăriile, Consiliile Locale). (...) Procesul de elaborare, aprobare și execuție a bugetului public este fundamental pentru implementarea oricăror măsuri de politici publice la nivel național, regional sau local. Orice măsură, acțiune sau investiție publică nu este posibilă fără alocarea unei surse financiare. În cazul autorităților publice care implicit, implementează astfel de intervenții, sursele pot fi de două feluri: bugetare (bugetul de stat) și extra-bugetare (donatii, venituri din activități generatoare de venit, fonduri nerambursabile etc.).

- conform raportului FRA (Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene) din anul 2019 privind drepturile fundamentale, situația socială și economică a romilor din întreaga UE s-a schimbat foarte puțin, ceea ce subminează eforturile naționale și ale UE de a atinge obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD), mai ales obiectivul 10 cu privire la reducerea inegalităților în interiorul țărilor și, mai specific, ținta 10.3 privind asigurarea oportunităților egale și reducerea inegalității rezultatelor.

56. Având în vedere considerentele de mai sus, Colegiul director constată că nu poate reține, din ansamblul situației de fapt, probe concludente care să dovedească existența premiselor săvârșirii faptei de discriminare sesizate.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele prezentate nu reprezintă discriminare, conform art. 2 alin. 1 al O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată; faptele sesizate nu se confirmă.

2. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul.

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 27.07.2022 au fost:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru,

BABUȘ RADU – Membru
BĂNICĂ CLAUDIA CERASELA – Membru

DIACONU ADRIAN – Membru,

JURA CRISTIAN – Membru,

MOȚA MARIA – Membru,

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

Redactată și motivată C.O./S.M.D.

Data redactării: 20.09.2022

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2000 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu

